

**АКТУАЛЬНІ
ПРОБЛЕМИ
ПРАКТИЧНОЇ
ПСИХОЛОГІЇ**

Збірник наукових праць

Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

17 травня 2024 р., м. Одеса

**MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
STATE INSTITUTION "SOUTH UKRAINIAN NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY
NAMED AFTER K.D. USHYNsky"**

*(Department of General and Differential Psychology,
Department of Psychiatry, Medical and Special Psychology,
Department of Theory and Methods of Practical Psychology)*

MOLDOVA STATE UNIVERSITY

(Department of Psychology)

UNIVERSITY OF THE NATIONAL EDUCATION COMMISSION, KRAKOW

(Institute of Psychology)

VILNIUS UNIVERSITY

(Institute of Psychology)

JOHNS HOPKINS UNIVERSITY

(Department of Psychology & Brain Sciences)

ODESA NATIONAL ECONOMIC UNIVERSITY

(Department of Language and Psychological and Pedagogical Training)

KHARKIV NATIONAL PEDAGOGICAL

UNIVERSITY NAMED AFTER H. S. SKOVORODA

(Department of Psychology)

CLASSICAL PRIVATE UNIVERSITY

(Department of Practical Psychology)

VASYL' STUS DONETSK NATIONAL UNIVERSITY

(Department of Psychology)

ODESA ASSOCIATION OF PSYCHOLOGISTS

**ACTUAL PROBLEMS
OF PRACTICAL PSYCHOLOGY**

Collection of scientific works

International Scientific and Practical Internet Conference

May 17, 2024

Odessa – 2024

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»**

*(кафедра загальної та диференціальної психології,
кафедра психіатрії, медичної та спеціальної психології,
кафедра теорії та методики практичної психології)*

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МОЛДОВИ

(кафедра психології)

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ КОМІСІЇ НАРОДНОЇ ОСВІТИ В КРАКОВІ

(Інститут психології)

ВІЛЬНЮСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(Інститут психології)

УНІВЕРСИТЕТ ДЖОНСА ГОПКІНСА

(кафедра психології та досліджень про мозок)

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(кафедра мовної та психолого-педагогічної підготовки)

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ

(кафедра психології)

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(кафедра практичної психології)

ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

(кафедра психології)

ОДЕСЬКЕ ТОВАРИСТВО ПСИХОЛОГІВ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Збірник наукових праць

Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

17 травня 2024 року

Одеса – 2024

RIDGING THE GAP BETWEEN TWO SCHOOLS: A LONGITUDINAL QUALITATIVE STUDY ON YOUNG PEOPLE'S EXPERIENCE OF THE GAP YEAR

Žuromskaitė L., Čepulienė A.A.247

THE RELATIONSHIP BETWEEN STUDENT VITALITY, DIFFERENT PERFECTIONISM DIMENSIONS, TRAIT MINDFULNESS AND SELF-COMPASSION

Petraitytė E., Žiedelis A., Moreton J. P. I249

THE EFFECTS OF PREFRONTAL CORTEX TRANSCRANIAL DIRECT CURRENT STIMULATION (TDCS) ON FOOD CRAVING IN ADULTS - RESEARCH REVIEW

Master K.250

LINKS BETWEEN ADOLESCENTS' MENTAL HEALTH, FEELINGS OF SAFETY AT SCHOOL AND AGGRESSIVE BEHAVIOR

Šaronovaitė N., Truskauskaitė I., Kvedaraitė M.254

EXPLORING SCHIZOPHRENIA: INSIGHTS AND FUTURE DIRECTIONS

Rad A.256

THE IMPACT OF GUT MICROBIOTA ON MENTAL HEALTH

Sikora N.260

PSYCHEDELIC-ASSISTED THERAPY – THE POSSIBLE FUTURE OF PTSD TREATMENT

Polaszczyk B.266

PARENTS AND THEIR CHILDREN WITH ASD: THE LINKS BETWEEN PARENTAL EMOTION REGULATION, SELF-COMPASSION, MINDFUL PARENTING AND CHILD'S PROBLEM BEHAVIOR

Jucevičiūtė E., Zamalijeva O., Pakalniškienė V.270

Секція IV.

***ОСНОВИ ВЗАЄМОДІЇ ПСИХОЛОГА, УЧИТЕЛЯ І БАТЬКІВ
В УМОВАХ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ***

ВПЛИВ РІВНЯ ТРИВОЖНОСТІ УЧНІВ НА НАВЧАЛЬНУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Столярова В.Л., Орленко І.М.272

ПРОЯВ ВЗАЄМОВІДНОСИН В ПЕРШИХ ТА ЧЕТВЕРТИХ КЛАСАХ МІЖ УЧНЯМИ ЗА ДАНИМИ СОЦІОМЕТРИЧНИХ ОБСТЕЖЕНЬ

Омельченко П.І., Чебикін О.Я.274

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ДИТЯЧО-БАТЬКІВСЬКИХ ВЗАЄМИН В РОДИНІ ВЧИТЕЛІВ

Рубанюк М.Д., Денисенко А.О.277

ВПЛИВ КРАСЗНАВЧОГО МАТЕРІАЛУ НА СВІДОМІСТЬ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Пальоха К.Т., Сидоріна О.В.281

ПРОГРАМА РОЗВИТКУ "Я – КОНЦЕПЦІЇ" ОСОБИСТОСТІ З РІЗНИМ РІВНЕМ АГРЕСИВНОСТІ

Доронюк Д.В., Орленко І.М.

*Одеський національний економічний університет
(м. Одеса, Україна)*

Програма розвитку «Я-концепції» особистості з різним ступенем агресивності відіграє важливу роль у формуванні механізмів самоідентичності та здорової взаємодії з соціальним середовищем. Ця програма орієнтована на індивідуальні потреби осіб з різними проявами агресивної поведінки, надаючи стратегії зниження агресії та підвищення соціальної адаптованості.

Агресія як негативний соціально-психологічний фактор впливає на розвиток особистості та її взаємодію з навколишнім середовищем. Необхідність розробки програм розвитку самосвідомості людей з високим рівнем агресії з метою модифікації їхньої поведінки та покращення якості життя.

Питання щодо програми розвитку "Я-концепції" особистості з різним рівнем агресивності вивчало багато вчених та викладачів, наприклад, Андрійчук І.П.[1], Стельмах О.В.[2], Гресько І.[3], Замашкіна О.Д.[4], Столяренко О. Б.[5]

Мета даного огляду полягає в висвітленні основних аспектів та значення розробки та впровадження програми, спрямованої на зменшення агресивної поведінки та розвиток позитивного самосприйняття через формування адаптивних стратегій самоідентифікації.

Основні положення:

1. Я-концепція – це система самосприйняття. Для індивіда та його поведінки особливе значення має Я-концепція, а не сама реальність.

2. Я-концепція виникає в результаті взаємодії з навколишнім світом, особливо великий вплив на неї мав соціальний світ.

3. Потреба в позитивному ставленні до себе, або потреба в самоповазі, розвивається на основі поглинання позитивного ставлення до себе від інших людей.

Я-концепція є постійним і водночас мінливим психічним феноменом, її поява відбувається в процесі взаємодії особистості з суспільством у процесі психічного розвитку. Воно істотно впливає на все життя людини – від дитинства до старості. Спочатку уявлення про себе, звичайно, залежить від зовнішніх факторів, але потім воно самостійно впливає на життя особистості [1].

Психологія особистості вивчає рушійні сили і умови розвитку особистості, періодизацію розвитку індивіда, особистості та індивідуальності, індивідуальні властивості особистості та їх роль у розвитку особистості, розвиток особистості у соціо- та персоногенезі, структуру особистості і різні методичні підходи до її вивчення, теорії особистості та багато інших проблем [5, с.9].

3-поміж внутрішніх умов ефективності самоконтролю вирізняють:

1) рівень усвідомлення індивідом співвіднесення особистісної поведінки з певними вимогами та можливість керувати власною поведінку відповідно до конкретних вимог;

2) наявність еталонів поведінки (соціальні правила, норми, зразки, певні особистості та ін.);

3) наявність конкретного мотиву, який сприяє виникненню позитивного ставлення індивіда до тієї поведінки, в результаті якої йому необхідно виконати самоконтроль. [1]

Я-концепція включає уявлення людини про себе, свої цінності, здібності, переконання та емоційний стан. Важливим аспектом є вплив агресії на самосприйняття та взаємодію з оточенням. Агресію можна вважати частиною оборонної стратегії. «Я», але водночас це може спотворити самооцінку та міжособистісні стосунки.

Програма включає низку технік для підвищення самосвідомості та самоприйняття. Серед них:

- Психотерапевтична робота спрямована на виявлення та переосмислення внутрішніх конфліктів, які викликають агресивну поведінку.
- Тренування соціальних навичок допомагає розробити ефективні стратегії взаємодії з іншими, не вдаючись до агресії.
- Медитація та уважність допомагають зменшити стрес і покращити емоційний контроль [2].

Екстраверсія описує спрямованість людини на зовнішній реальний світ, його об'єкти і цінності, визначає ступінь відкритості і прагнення до розширення соціальних зв'язків.

Інтроверсія, навпаки, – це спрямованість внутрішнього світу уявлень і переживань, схильність людини до втечі у світ фантазій та ілюзій, замкнутості та стриманості. Агресія є причиною впертих проявів, захисту власних інтересів, активної самосвідомості. Ригідність означає інертність переконань і поглядів, зростаюче бажання відстоювати свої принципи і світогляд, критику чужої думки. Тривожність як риса особистості викликає емоційність, чутливість і невпевненість [3].

Люди з низьким рівнем агресивності можуть сприймати себе як спокійних і лагідних. Вони можуть підкреслювати свою здатність до спокійного та мирного спілкування з іншими. Низька агресивність може сприяти позитивному самосприйняттю. Індивіди можуть бачити себе як осіб, які вміють вирішувати конфлікти мирним шляхом.

На думку соціологів, психологів та педагогів, зовнішніми факторами, що негативно впливають на розвиток і поведінку підлітків є негативні процеси у суспільстві, стан родини та атмосфера в ній, фактори ризику, що впливають зі внутрішнього шкільного життя [4]. До факторів, що сприяють розвитку агресивності серед підлітків, можна віднести погіршення соціальних умов життя дітей (ізоляція дитини від світу дорослих та інших дітей за межами школи).

Розвиток «Я-концепції» індивіда в контексті регуляції агресії є важливим кроком на шляху до побудови гармонійних стосунків із собою та навколишнім світом.

Реалізація програми не тільки сприяє зниженню рівня агресивної поведінки, але й сприяє покращенню загального психологічного самопочуття та

соціальної адаптації. Ключовими факторами успіху є цілісний підхід, включаючи особистісні характеристики учасників, і наголос на розвитку позитивної самоідентичності.

Література

1. Андрійчук І. П. Формування позитивної я-концепції особистості майбутніх практичних психологів у процесі професійної підготовки *Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата психологічних наук*. Тернопіль – 2002
URL: https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/41486/Andriichuk_dis.pdf?sequence=1&isAllowed=y
2. Стельмах О.В. Психологічні умови формування професійної я-концепції майбутніх рятівників *Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата психологічних наук*. Острог – 2016
URL: http://www.oa.edu.ua/doc/dis/dis_Stelmach.pdf
3. Гресько І. Ясність я-концепції як чинник гармонійної особистості. *Вісник Львівського університету. Серія психологічні науки*. 2021. Випуск 10
URL: http://psy-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/10_2021/8.pdf
4. Замашкіна О.Д., Система роботи фахівця соціономічної сфери щодо профілактики агресивної поведінки підлітків. *Випуск 33. Т. 2. 2021*
URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2021/33/part_2/20.pdf
5. Столяренко О. Б. Психологія особистості. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. 280 с.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОВЕДІНКИ ХВОРИХ НА ШИЗОФРЕНІЮ

Журавльова Л.М., Шевченко Р.П.

*Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(м. Одеса, Україна)*

Психологічним особливостям поведінки хворих на шизофренію присвячено велику кількість праць вітчизняних та зарубіжних вчених. Варто звернути увагу на працю швейцарського вченого Ейгена Блейлера відомого як «батько» та першовідкривача терміну «шизофренія». В ході вивчення шизофренії Блейлер виділяв чотири основні симптоми такі як асоціації та їх порушення, неадекватний афект, аутизм та амбівалентність. Такі терміни, як гостра параноя, гостре галюцинаторне божевілля, а також манія і меланхолія... самі по собі не означають «захворювання». Той чи інший фахівець виключно на свій власний розсуд створив не лише назви, а й цілі концепції, залежно від того, який із симптомів здався йому найбільш серйозним» - стверджував у своїх роботах Ейген Блейлер [1].

Одним із великим кроком назустріч відкриттям Блейлера стала його ідея так званої уденотерапії, яка говорить, що психічні хвороби не слід лікувати за шаблоном, часто природний перебіг хвороби призводить до лікування.

Найбільш відомим ученим Блейлера, який продовжував вивчення шизофренії після смерті вченого у 1939 році, був швейцарський психіатр та психоаналітик Карл Густав Юнг.

Карл Юнг присвятив багато часу дослідженню та лікуванню захворювання, яке в той час іменувалося «dementia praecox», або «раннє недоумство». Оскільки симптоми цієї хвороби — галюцинації, маячня, манії,